

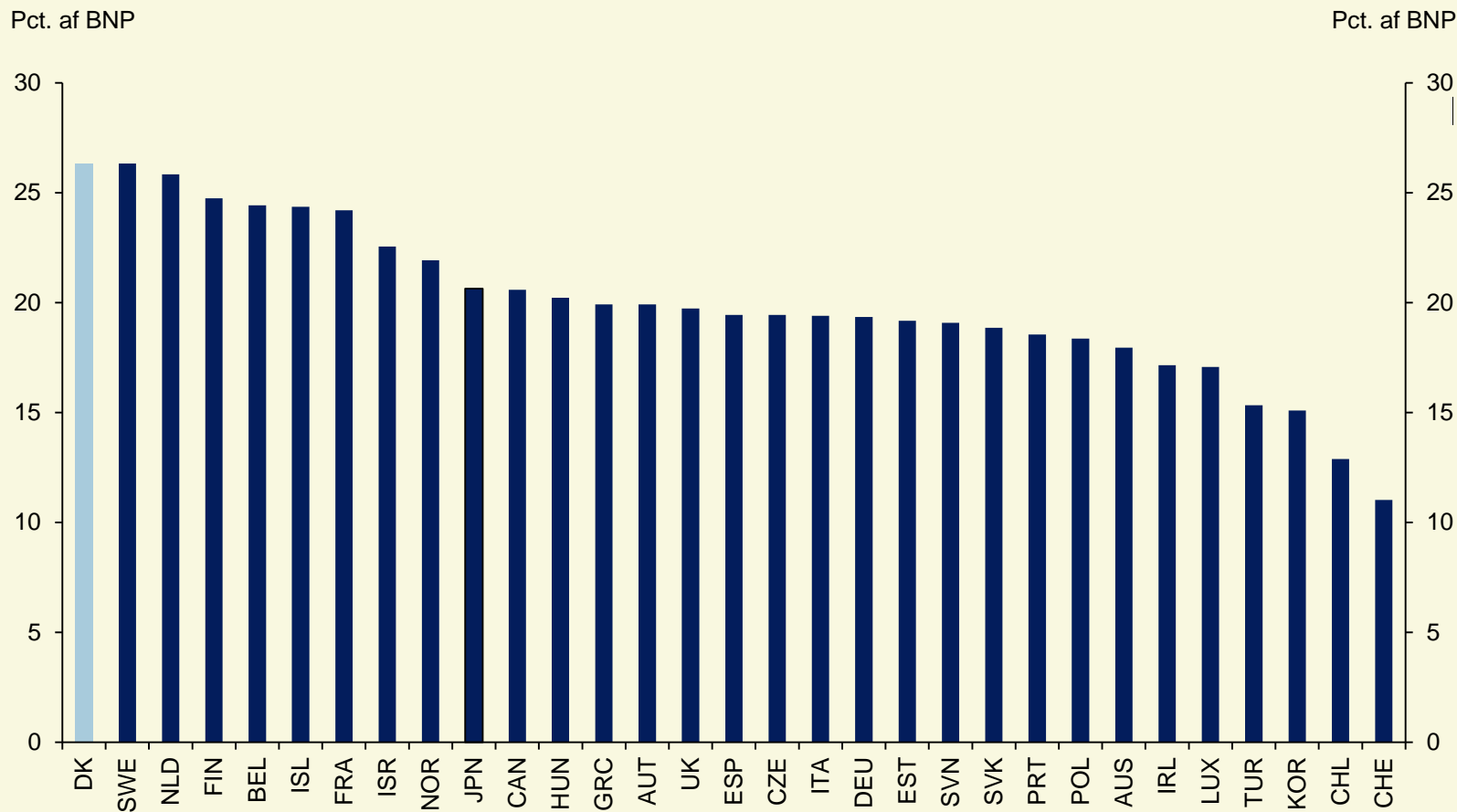
Effektivisering og udgifts- styring i den offentlige sektor

Afdelingschef Stig Henneberg, april 2016

Rammevilkår for udgiftspolitikken

- Kun plads til begrænset udgiftsvækst i de kommende år
- Demografisk udfordring: Flere ældre / færre i arbejdsdygtig alder
- Fortsat forventning fra borgerne om mere og bedre kernevelfærd
- Politisk efterspørgsel efter råderum til nye prioriteter og initiativer.
- Erfaringsmæssigt løbende behov for at håndtere uforudsete udgifter
- Hvis ovenstående udfordringer skal håndteres på en gang: Behov for skærpet fokus på udgiftsstyring og effektivisering i hele den offentlige sektor

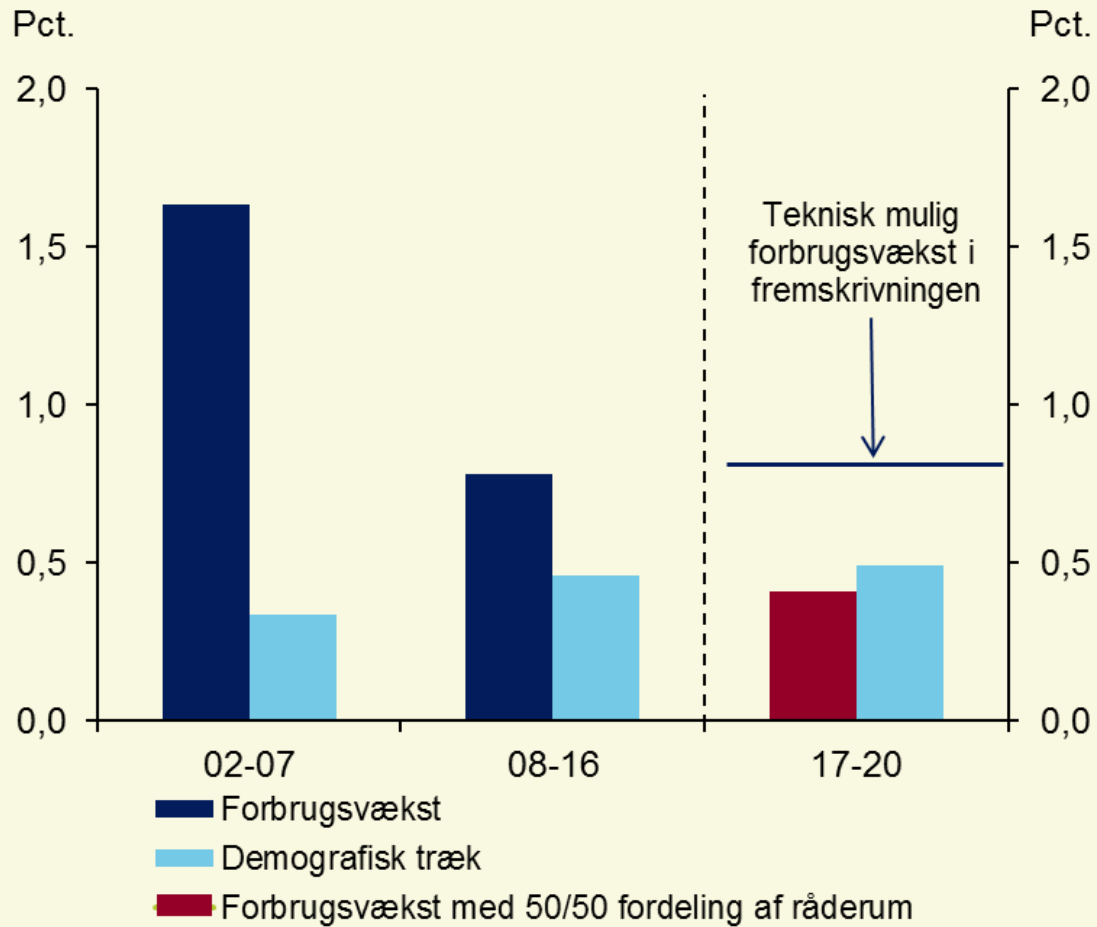
DK har den største offentlige sektor i OECD (offentligt forbrug, 2014)

Kilde: OECD

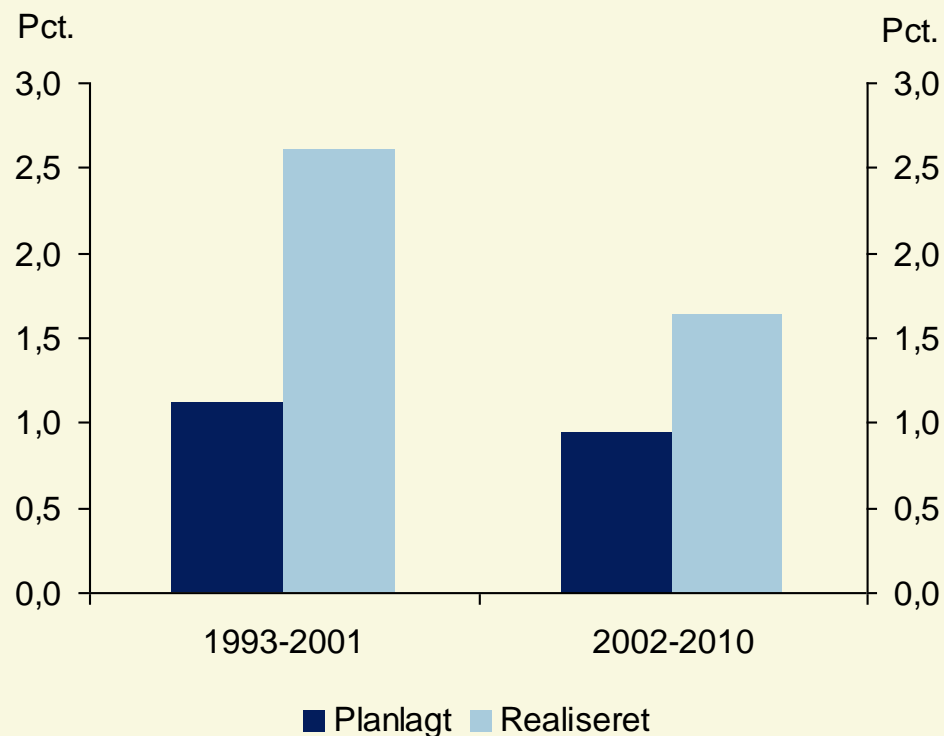
§

Råderum frem mod 2020

Baggrund for budgetloven: Vanskeligt for skiftende regeringer at styre udgifterne

Realvækst i det offentlige forbrug, 1993-2010

Budgetlovens formål og hovedelementer

MÅL

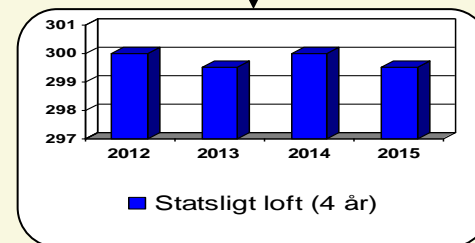
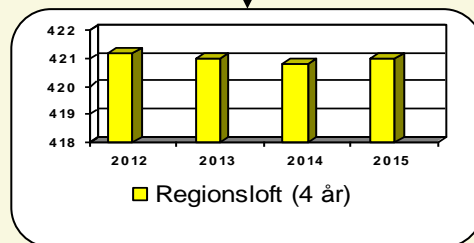
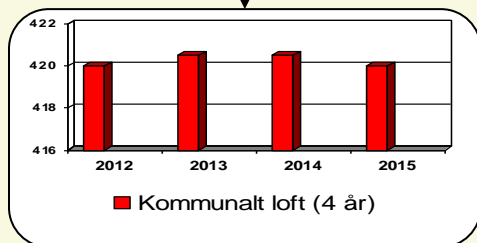
- Sikre klare og bindende rammer for finans- og udgiftspolitikken, der understøtter langsigtet holdbarhed og troværdighed om dansk økonomi.
- Operationaliseret ved balancekrav til de offentlige finanser: Strukturel saldo max. underskud på 0,5 pct. af BNP

MIDLER

- Automatisk korrektionsmekanisme, hvis underskudsgrænsen overskrides
- Tre udgiftslofter sætter bindende rammer for udgifter i stat, kommuner og regioner.
- Lofter vedtages af Folketinget og gælder for en 4-årig periode.
- Styrket økonomistyring og sanktioner skal understøtte overholdelsen af udgiftslofterne
- Uafhængig kontrolinstans (DØR)

Finanspolitiske mål i mellemfristede planer

Folketinget fastlægger tre udgiftslofter

Årlige aftaler med kommunerne skal ligge inden for årets udgiftsloft

Årlige aftaler med regionerne skal ligge inden for årets udgiftsloft

Årlige finanslove skal ligge inden for årets udgiftsloft

Sanktioner og økonomistyring skal sikre, at de faktiske udgifter overholder udgiftslofterne

Sanktioner ved manglende loftsoverholdelse i årets løb

Staten

- Finansministeren forpligtet til at iværksætte modgående foranstaltninger, hvis indikationer på loftsoverskridelse.

Kommuner og regioner

- Modregning i bloktilskuddet – herunder mulighed for individuel modregning

Udgiftsstyring: Hvor står vi så nu?

- Budgetloven grundlæggende en succes
- Fortsat behov for bedre økonomistyring og opfølgning
- Og fortsat områder, som kræver et særligt styringsfokus – f.eks:
 - Investeringer
 - Store IT-projekter
 - Sundhedsområdet, herunder medicin

Effektiviseringsdagsordenen

MÅL

- Løbende produktivetsforbedringer og innovation
- Reducere administrative udgifter, så der frigøres midler til kerneopgaverne

MIDLER

- Omprioriteringskrav, som har et dobbelt formål:
 - Lægge et vedvarende effektiviseringspres på hele den offentlige sektor
 - Sikre at der løbende frigøres et råderum til tværgående prioritering
- Budgetanalyser
- Administrationspolitik: En bredspektret moderniseringsdagsorden

Budgetanalyser i dansk kontekst

- DK et af få lande, der systematisk arbejder med budgetanalyser som en del af budgetprocessen.
- Budgetanalyser er:
 - integreret i den årlige finanslovsproces
 - forankret i regeringen
- Selve analysen gennemføres typisk i samarbejde mellem Finansministeriet og fagministerium

Formålet med budgetanalyser

- Sikre mere "value for money".
- Og derved skabe udgiftspolitisk råderum / modgå udgiftspres
- Modvirke tendens til udgiftspolitisk inkrementalisme (budgetterne i år ligner sidste års budgetter)
- Bryde informationsasymmetri - åbne "den sorte boks"

Flere forskellige former for budgetanalyser

Grundige analyser af driftsorganisationer

- Fx politi, forsvar, skat, Kongelige teater, Kriminalforsorg, Bane Danmark
- Ofte som forberedelse af nye flerårsaftaler eller større investeringer
- Gennemanalyserer området bredt. Fokus på strukturforbedringer. F.eks. organisering, bedre planlægning, benchmark af enhedsomkostninger mv.
- Normalt grundige og med involvering af eksterne konsulenter

Mere enkle analyser

- Tilpasning af bevilling til aktivitetsniveau (rebudgetteringer)
- Målretning af puljer og tilskud mv.

Administrationspolitik: En bredspektret moderniseringsdagsorden

Eksempler på løftestænger, som fremmes fra centralt hold

- Digitalisering
- Velfærdsteknologi
- Fælles løsninger
- Indkøbspolitik
- God arbejdsgiveradfærd og god ledelse
- Bedre økonomistyring
- Konkurrenceudsættelse
- Osv.

Fælles løsninger

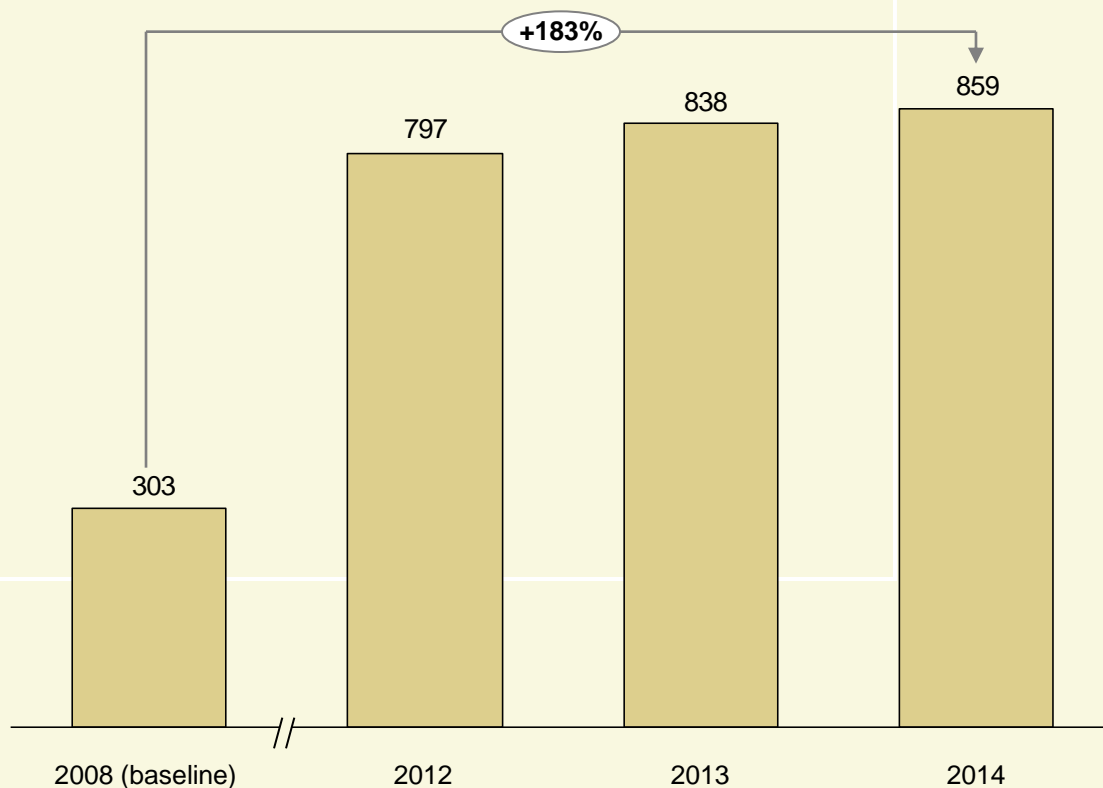
- Væsentlige kvalitative og økonomiske potentialer ved at udbrede fælles løsninger på det administrative område
- F.eks. opgaver vedrørende regnskab, løn, økonomi, HR, indkøb, IT-drift, bygningsdrift, tilskudsadministration mv.

Eksempler på forskellige typer af ”koncernløsninger” i det offentlige:

- Koncernløsninger indenfor ministerområde: Forsvarsministeriets regnskabstjeneste
- Koncernløsninger på tværs af ministerier: Statens Administration og Statens IT
- Koncernløsning for hele det offentlige: Udbetaling DK (privat)

Statens Administration: Stigende Produktivitet

Produktivitetsudvikling for lønadministration i Statens Administration 2008-2014
Antal lønregistre pr. årsværk i Statens Administration

Stigende produktivitet i Statens Administration:

- I 2014 håndterede et årsværk i Statens Administration gennemsnitligt udbetalinger af løn mv. til 859 statsansatte
- Det er en stigning på 183 % i forhold til 2008

1¢ Anm.: Opgørelsen dækker over, hvor mange statsansattes lønhåndtering et enkelt årsværk varetager i Statens Administration
Kilde: Statens Administration

Indkøb

- Det offentlige køber i alt ind for i alt knap 300 mia. kr. om året, heraf ca. 34 mia. kr. i staten.
- Gennem koordineret indkøb kan det offentlige udnytte sin volumen til at sikre bedre og billigere indkøb.

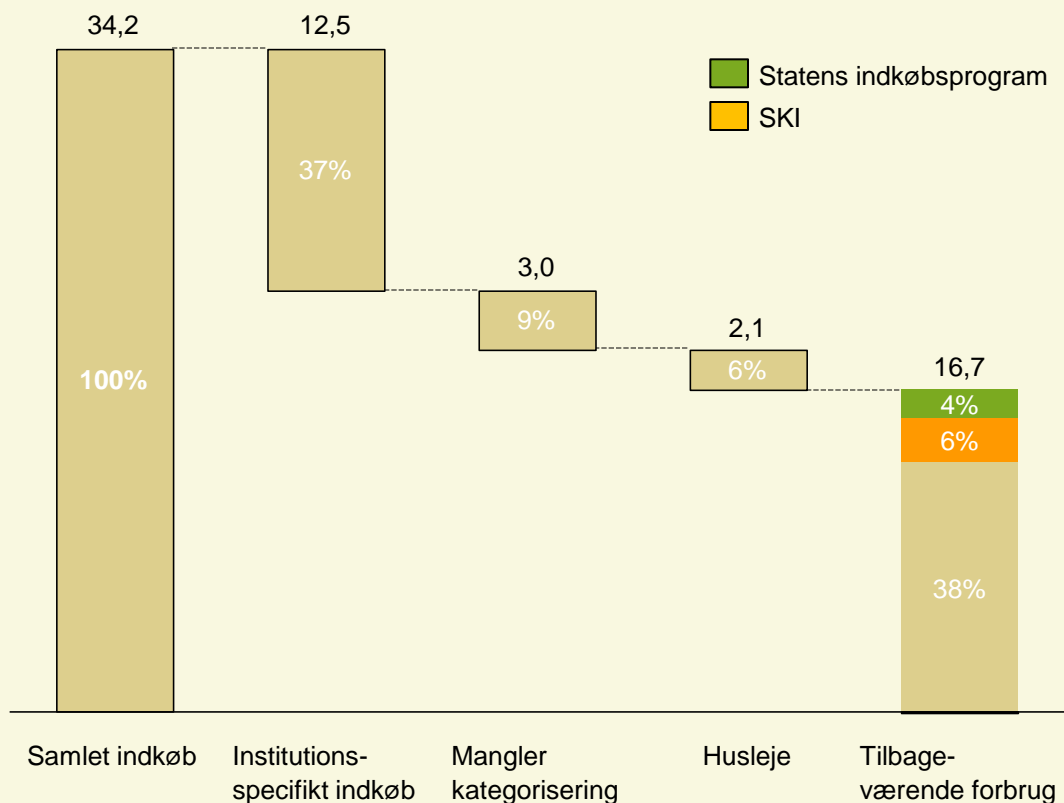
Eksempler på fælles indkøbsløsninger i det offentlige:

- SKI (etableret i 1994): effektivisering og professionalisering af offentlige indkøb ved at indgå rammeaftaler, der sikrer mængderabatter i hele det offentlige.
- Statens Indkøbsprogram (etableret i 2006): omfatter indkøb af standardiserede varer så som printere, kontormøbler, rejser, mv. i staten.
- De første 10 faser af Statens Indkøbsprogram har medført effektiviseringer for godt 1,5 mia. kr. årligt fra 2015. Hertil kommer besparelser i selvejende institutioner, kommuner og regioner mv.

Fortsat potentiale for effektivisering af indkøb i Staten

Statsligt indkøb

DKK i milliarder, andel af total i procent

- Den offentlige sektor køber årligt ind for ca. 300 mia.kr., heraf ca. 34 mia. i staten
- 10 pct. af det statslige indkøb (3,7 mia. kr.) er aftaledækket centralt
- Staten og de enkelte institutioner opnår store gevinster ved at koordinere indkøbet, men der er fortsat et stort potentiale for at effektivisere de resterende 90 pct. (30,5 mia.kr.)

Kilde: Indkøbsdatabasen, 2015

God arbejdsgiveradfærd og ledelse

- Løn udgør 2/3 af det offentlige forbrug, svarende til ca. 320 mia. kr.
- Væsentligt potentiale ved at anvende personaleressourcer mere omkostningseffektivt – se/v indenfor rammerne af de gældende overenskomster (lokalt ledelsesrum)
- Optimering af den anvendte arbejdstid (produktivitet) kan hæve produktiviteten

Eksempler

- Politi (vagtplanlægning)
- DSB (arbejdstid, løn)
- Forsvaret (arbejdsgiverbetalt idræt) mv.

God økonomistyring

- Forbedret økonomistyring kan skabe øget viden om ressourceanvendelsen fordelt på aktiviteter og omkostningskategorier
- Og dermed styrke grundlaget for politikeres og offentlige lederes prioriteringer.
- Der er igennem de seneste år foretaget en række initiativer for at styrke økonomistyringen i staten, herunder:
 - fokus på forudgående budgetlægning og periodisering for at skabe bl.a. gennemsigtighed og strategisk planlægning.
 - fokus på en fast kobling mellem ressourcer og aktiviteter gennem bl.a. afvigelsesforklaringer
 - Mere systematisk arbejde med budget og regnskabsopfølgning

